

TIẾNG-DÂN

La Voix du Peuple
MỠI TUẦN XUẤT-BẢN HAI LẦN: THỨ TƯ VÀ THỨ BẢY

Càng che bao
nhiều, lại càng lời
ra bày nhiên.

GIÁ BÁN	
ĐƠN-ĐƠN	ĐƠN-ĐƠN
Tháng 1.00	Tháng 3.00
Tháng 2.00	Tháng 6.00

ĐƠN-ĐƠN: 1.00
ĐƠN-ĐƠN: 2.00
ĐƠN-ĐƠN: 3.00
ĐƠN-ĐƠN: 4.00
ĐƠN-ĐƠN: 5.00
ĐƠN-ĐƠN: 6.00

LẠI MỘT CÁCH "PHỒ MINH" LẠI ĐỜI NỮ

Tiếng-Dân số trước đây có bài "CÁCH TRẢ NỮ LA ĐỜI" rồi là trở đời chán chán trước mắt mỗi người, mà ít ai để ý. Đọc qua bài ấy mà bất giác cười ngấm và cảm động, cảm động vì cái đời mới mẻ này, luật nhân quả kia không đem ra làm luật chung được, mà những trò nhố nhăng dần dần thay thế hình ngàn dạng, cũng chỉ góp ra đời lòng ích kỷ, chờ chãi chờ gi lợ. Trong trường hợp diễn trò ích kỷ, họ giả cớ nghe người bạn thuyết chuyện đời này cũng hay hay.

Người bạn năm nay đã trên 30 tuổi (xin không nói tên), trước kia học trung đẳng năm thứ tư, nhưng học sao để phải thôi học, bằng mình vào đời sống; trên mười mấy năm, nào số công, số tư, nhà buôn, nhà báo, cũng các trường hợp, đã từng nhúng tay vào cả. Song vì lãnh lương không, học nói không, nên không làm được lâu. Bạn lại có tánh ghét thói cũ đổi, mà thói cũ đổi lại do sự tình trạng mà con mắt bạn trích phát một cách rõ ràng, nói ra ai cũng phải cười. Nhất cái thói "Phồ minh" của người đời. Dưới đây là lời bạn thuật:

a) Trong nhà khách sạn, một bữa có người khách đến vào ngồi bàn một bữa dùng trà, ở bàn bên cạnh, thấy có năm sáu người ngồi vừa cười vừa trò chuyện, các chuyện xã hội kinh tế. Trong có một người là tôi, trước nói chuyện thân, sau nói đến vấn đề thái độ công nhân... Ông ta có ý lo ngại cho con đường xe lửa Nha-Trang - Qui-Nhon làm xong, không có công việc cho dân nghèo làm... Ông ta nói về các công việc khác nhau, mà đường thương mại cũng dần dần, nghe ra công cuộc ở lại và ở ở thương dân nghèo hết sức...

Trên ông đi ra, hỏi thăm người ta thì cái ông nói chuyện hàng hôm đó, chính là người năm năm trước tôi nói với cụ là bị chứng điên!

b) Trên đường Quinhon, Hanoi, một chuyến xe, trên hàng ba khách khá đông, có 4, 5 người nói chuyện. Tôi đứng ở đầu bàn đầu tiên, lúc nào ra sao ra sao... có một người đứng ra mặt sát hết cả là bạn ấy không làm việc gì ích lợi cả, rồi một người hỏi: "Ông ý nghĩ cho ai là người đứng đầu?". Ông ta nói: "Tôi nói với người mà trong ông cho là nhân vật độc nhất ở xã này."

Bên ga Đồng Hới, ông ta xuống, có người nói ông ấy là người đi vận động tranh đấu từ sự dân biểu và ghế Đại hội đồng kinh tế cho mấy người mà ông ta vừa mới làm được...

c) Một bữa chuyện nhà báo lại càng vui hơn nữa:

Một bữa tiệc, không phải tiệc mà bữa tiệc họp báo chuyên, mà cái tiệc nhậu anh em Trung, Nam, Bắc gặp nhau cũng cũng trở nên chuyện.

Trong bữa chuyện vui, lại có một người nói. Có một người, không phải là tay nghề này có tên trong làng báo, vậy mà có mấy chục tờ báo ở xã này, ông ta thuộc cả tên tuổi cả người cả nhiệm, người cả bài. Người kể một chuyện, nào báo này chỉ cần tên thuyết, báo kia hay không thì sao, báo này cũng không...

CHUYỆN ĐỜI

Hội đồng năm nay... Từ Nam ra Bắc

Một tờ báo như là Tiếng Dân sống ở Trung kỳ và cũng là con trưởng nam trong làng báo Trung kỳ, thành ra có nói chuyện Dân Việt Trung kỳ hơi dài vì trong sao cũng là đối với cơ quan báo và trong xã, Chờ thời ra cái Dân Việt Trung kỳ nó buồn lắm, buồn hơn trong Nam một chút.

Trong Nam ngoài Bắc thì khác.

Hội đồng Quốc hội trong Nam năm nào cũng có nhiều chuyện, nếu không có chuyện hay lắm thì cái không khí trong ấy cũng có chút khê quan hơn cái không khí ngoài đời ngoài tỉnh. Một phần là vì cái hội đồng trong ấy phần đông là những người có tài năng, một phần nữa là hội đồng ở trong có Tây sự nữa, nên nghĩ vấn đề cũng hạn chế với người Tây mà đơn giản. Mọi người phần đông năm nay lại còn có chuyện cụ Bùi Quang Chiêu xin cho An-nam được cử nghị trưởng làm năm nào đó đã đưa luận Tây-Nam, cho đến cái hội "Thất hiệp" năm người Tây cũng đem của chuyện ấy làm cái đề mở một cuộc diễn thuyết tranh luận.

Nhưng ở trong các kỳ hội đồng năm nay ở kỳ hội đồng Dân Việt Bắc kỳ là có nhiều chuyện lạ hơn. Trước như là ở buổi khai mạc không có hình bóng một người đại diện của đảng báo quốc nữa. Cũng vì bài diễn văn của quan Tổng sự Diên văn tuy chưa đọc, nhưng bao giờ biết trước là có đoạn nói rất mỉa mai báo quốc vấn đề đó, báo quốc vấn đề có phải người đến ra mặt quan Tổng sự, người không tiếp. Vậy nên họ rất nhưu không đưa ông, lại đồng lòng không chịu bài ấy.

À ra thì cái chuyện này cũng mới thật, vì nó là chuyện đầu tiên xảy ra trong lịch sử báo giới là về phương diện chính trị. Nhưng ông chủ báo "Pháp Việt" lại nhún nhún nói: "Nhà nước đã bỏ sự kiểm duyệt báo quốc nữa, nay báo quốc vấn đề lại trở lại kiểm duyệt chính phủ, của một lý tưởng cũng là quá đáng. Báo giới kiểm duyệt chính phủ, cái đó không phải là, vì báo giới có thể trở nên một cái mạnh lực để đem đường cho các quốc gia. Nhưng đó là báo ở địa phương, chứ ở miền có gì đâu! Báo giới quốc vấn, ngoài cái loại ngôn luận chung cho các báo khác, lại còn thêm mình vào những tác phẩm này kia; lại cũng có cái xã hội nghèo và đói trong phần lớn hội. Đến như cái chuyện báo quốc vấn ngoài Bắc không đến nghe về không chịu đưa ông bài diễn văn đó, mà bạn đồng nghiệp Babat báo cho họ cái tánh chất kiểm duyệt chính phủ thì còn quá! Họ không làm một việc gì họ không muốn làm. Chỉ có thế thôi."

Nhưng ở Bắc năm nay không những có chuyện báo giới diễn văn ấy, mà lại có cả chuyện diễn văn của các nghị Dân Việt nữa. Nghe như trong diễn văn khai mạc Dân Việt, quan Tổng sự Tholence cũng nói không bằng lòng cho các ông Dân Việt vì năm ngoài các ông công kích chính phủ quá.

Quan Tổng sự không bằng lòng các ông nghị, thành ra các ông nghị cũng không bằng lòng. Mà cách không bằng lòng cũng có hai loại: là nhất là làm thỉnh không đến cái gì cả. Chỉ trừ một việc được đến mua rượu là các ông đưa nhau chất vấn quan đại diện rồi kích thích; còn họ dự, mỗi khi quan đại diện đến vấn đề gì ra, là các ông làm thành mà ứng khẩu, không nói một tiếng.

Các ông nghị Bắc kỳ làm như vậy!

Cách làm như vậy cũng là một cách phân kháng. Nhưng làm như thế nào kia, chứ làm như các ông Nghị Bắc kỳ, lời nói không phải là toàn lợi. Các ông làm như mà hỏi cái gì các ông cũng không nói phải hay không, nên làm hay nên dở, như vậy rồi để mặc chính phủ tự tiện, thì cũng có thể cho chính phủ một chút; cái này các ông làm như mà có thêm một người đứng cái gì cũng ứng khẩu, thì cũng ứng khẩu cho ông ứng khẩu thôi!

Các ông có muốn làm như vậy, thì anh em ông hãy học lấy ở họ cách ứng xử của ông Cam địa đã, tưởng là hay hơn.

CHÍNH-TRIỆU NHẬT-BẢN

Trong tuần tháng 10, ở đồng kinh của cái là "Minobas" phát sinh, một số có một cuộc khởi sự nhỏ.

Nguyên cái tên Minobas nhận rằng Nhật Hoàng là một bộ phận trong quốc gia, như không nhận biết Nhật Hoàng là quốc gia. Vì thế mà có cái chính trị mới thật!

Trong lúc liệt cường chú ý về cuộc Chiến-tranh A - Ý

Nga Nhật lại xung đột ở Bắc Mãn

(theo báo Tsin ở Mãn châu)

Năm tháng 10, 19 Oct - Mấy ngày này người ta đồn rầm về việc binh Nhật và binh Nga xung đột nhau ở biên giới Mãn, không biết có thật hay không. Quân Nhật tiến vào phía Nam, quân Nga tiến lên. Hai bên đều có người chết, bị thương. Xét ra lại cũng là năm này, trước kia đã xảy ra làm việc lớn như thế này rồi.

Chánh phủ Nga hay tin liền đánh điện báo trước cho lãnh sự ở Beijing biết là lời báo này không đúng, phải tránh tránh. Chánh phủ Nhật và việc lớn thật!

Đại sứ Nga ở Bắc Mãn yêu cầu Nhật phải từ chối một ủy viên điều tra gồm có đại sứ hai nước để xét coi lời phải và sai.

Thuê giám mã thành trội

Ngày 29 tháng 9 ta (17-10-36) quan phủ Tuyên (Quảng-ông) có truyền đơn các đồng lý đến báo báo báo và sự kiện thêm dân, có toàn hạt lương trước là 250 xuất dân của Các đồng lý có đến nói về khoản sách phải phụ cấp, thì quan phủ các báo lý có gắng trực để dân thêm vào, thì số thêm mỗi một là 250.

Thế là năm 1935 số dân thêm vào cũng có thêm nhiều, mà số phụ cấp cũng có thêm nhiều. Số sách phải phụ cấp có thể thấy trên 50 sách phải phụ cấp có thể thấy trên 50 sách phải phụ cấp.

Thuế điền năm 1935 là 8%

Thuế điền năm 1936 là 9.3%

Thuế điền năm 1937 là 13.7%

Thuế điền năm 1938 là 15%

THO - TIN

Công ông Phạm Đình Liên

Đại-Lãm

Được nhận 1500 của ông trị tiền báo 10-10-36 năm cũ. T. D.

PHÓ LÁNH SỰ TÀU ĐÁ SANG TỚI ĐÔNG-DƯƠNG

Ông Đoàn-hoa-Công, Phó Lãnh sự Tàu ở Đông-dương đã tới Hải-phong sáng hôm 24 Octobre.

Chiều hôm 26 ông có cùng Đại-biểu hải bang Quảng-Đông và Phúc-kiến đi ở tới Hà-nội.

Ông Đoàn qua trước để sắp đặt các việc, rồi xuống Hải-phong nhận chức, còn hai ông Chánh Lãnh-sự ở Hanoi Vương-thế-Trạch và Tông-Lãnh-sự Hứa-niệm-Tăng, độ 3 tuần nữa sẽ qua sau.

Vụ Khóa Vác ra tòa Phúc-án

Lúc 8 giờ sáng hôm 23 Octobre, hội đồng đề hình ở tỉnh Kiến-An (Bắc-kỳ) đã họp để phúc lại án Khóa Vác và mấy đồng đảng can dự ở Việt nam quốc dân đảng mà trước kia Hội đồng đề hình đã xử một lần rồi.

Khóa Vác bị án 20 năm cấm cố; 2 người là Trần-Trung-Ty bị 7 năm cấm cố, và Vương-gia-Tan bị 10 năm.

Khóa-Vác 40 tuổi, người làng Phượng Triện, tỉnh Bắc-ninh; Trần-trung-Ty, 21 tuổi, người làng Cổ-nam, tỉnh Hải-dương; Vương-gia-Thuyết, 25 tuổi, người làng Mỹ-Xá, tỉnh Hải-dương.

PHONG TRÀO DIỄN THUYẾT Ở XỨ TA

với cái gương các nhà diễn thuyết trứ danh Minh-Viên

Ở xứ ta trước kia chưa biết diễn thuyết là gì, có chăng chỉ có chuyện giảng sách bình văn, riêng cho một phái văn nhân học sĩ, còn hội các công chúng mà diễn giảng văn để này nọ như lối diễn thuyết này thì không có, nên nói diễn thuyết, chúng ta phải công nhận là một thứ sản vật do Âu-Tây truyền sang.

Vết gì đến ở ngoài truyền vào mà hợp với phong thổ khí hậu lại được công chúng yêu chuộng, chiếm địa vị "ethic", tức nhiên này rề mồm mồm mà một ngày một lan rộng, là diễn thuyết ở xứ ta, ngày nay đã chiếm cái danh "ethic" ấy.

Hiện trong xứ cả Nam, Trung, Bắc, trừ những lối diễn văn đứng thà đọc ở các đám tiệc tùng đưa rước, cũng các bài diễn văn mấy người tranh cử Hội đồng dân biểu ra không kể, ngoài ra người mình đã có những trường hợp diễn thuyết có ý thức, có nghĩa lý, như diễn giảng về học thuyết, văn chương, mỹ thuật cũng những vấn đề cần thiết về nhân sanh; đều là phong khí mới mẻ, ở trong cái diễn giả và thính giả, cũng cách từ trước hội hiệp còn nhiều chỗ khuyết điểm, cái phải cải tổ, song để giảng ra một cái phong trào diễn thuyết trong xã hội với các hội là vô ý thức, thì sự cũng nhận trường hợp diễn thuyết, là việc có ích hơn.

Ái cũng biết nghề diễn thuyết ở bên tây truyền sang mà người mình học theo, những phần đông còn học rập rình cái lối nói chuyện giữa công chúng kỳ không phải là việc khó, người ta làm được thì mình làm được, tưởng thế là làm. Kỳ giá trong khi học sách, có ít một vài chuyện của diễn giả trứ danh ở Âu-Mỹ, xin thuật dưới đây, làm cái gương soi chiếu (trích dịch theo Mỹ bản: Hiện đại danh nhân sử):

CHIẾN TRANH A - Ý

THI HÀNH CUỘC TRỪNG PHẠT

Londres, 24 Oct. - Ủy viên bằng thông tin Reuters ở Rome cho hay rằng binh như Mussolini yêu cầu Anh và Pháp hoãn việc trừng phạt để giúp cho cuộc thương thuyết ngoại giao được tiến hành. Hai nước Chilli Argentine cũng tán thành điều kiện này.

Londres, 24 Oct. - Ông Lloyd George tại giới nghị viện nói rằng trong khoảng tháng Janvier đến Septembre Pháp có xu hướng chệch về phía Ý. Ông Eden trả lời rằng không hề biết các điều ấy, và nếu quả có thì ở trong thời gian sự nước Pháp cũng không thể rời điều kiện của Quốc liên.

Geneve, 24 Oct. - Ông Vaccocellos đã mời đến ngày 31 oct. nhóm hội đồng mới làm việc và hội đồng các nước có quan hệ Quốc liên.

QUÂN Ý RÚT RA KHỎI LIBYE

Londres, 24 Oct. - Sĩ thần Anh ở La mã được ông Savith cho hay rằng chính phủ Ý đã tuyên bố rút một sư đoàn ra khỏi Libye.

TÌNH HÌNH ETHIOPIE

Rome, 23 Oct. - Theo tin chính phủ, thì tại biên giới, người sự phục hàng của nhà dân ở các vùng như bị chiếm cứ, thì không có gì lạ. Tân binh đi đi để thăm trên vùng sông Taccarzo và ở vùng Ambajadi và Danakil.

Ở các chỗ này đã chiếm Anh, sự tình

ÁI NHÌ LAN XIN GIÚP A

Addis Ababa, 24 Oct - Hoàng đế A đã chấp lời cho một số người Ai ra trận giúp nước A. Chúng dân sung vào đội quân hộ vệ cho nhà vua. Trong khi bắt ý của A, chúng có lẽ lòng khi hoang của Ai nhĩ lang được giúp nước A. Các người A này sẽ là người ngoại quốc đầu tiên bước vào phương pháp quốc liên ở Mahalla. Trong trận Âu châu Đại chiến có nhiều người Ai đã giúp trong quân ngũ Anh, và có nhiều người đã được tặng huân chương.

A BỒ THUỐC ĐỘC VÀO GIẾNG NƯỚC

Addis-ababa, 24 Oct. - Người ta nói rằng quân A dự bị thuốc độc vào các giếng nước. Trong vùng Sorabai và phía Nam có nhiều giếng nước thì các giếng này có thể nhiễm độc, chỉ chờ khi mưa trận phải chảy đi, là họ sẽ xuống giếng.

TẠC ĐẠN CỦA A

Addis-ababa, 25 Oct - A hoàng vừa mới bắt đầu tập dượt quân chế tạo một loại súng mới ra ở Kuthiope. Không ai có thể mỗi ngày làm ra một nghìn loại đạn.

CÁC NƯỚC VỚI PHƯƠNG PHÁP TRỪNG PHẠT

Londres, 26 Oct. - Các sĩ lãnh về sự trừng phạt tài chính sẽ thi hành ngày 29. Đã tuyên bố các sắc lệnh về sự cấm xuất các loại gạo, chất nổ, thuốc súng, các vũ khí và súng. Người ta đoán rằng các món này cũng sẽ bị cấm xuất.

Geneve, 27 Oct. - Bộ ngoại vụ Hà-lang đã chấp ý việc dự vào phương pháp trừng phạt.

Làm thế nào?

Có lẽ chưa cái bệnh "giọng khan nói khộp" của mình và bỏ chỗ khuyết điểm đó, ông ta khi tập diễn, thường ngậm đá nhỏ trong miệng để luyện tập, lại thường ra lại bài diễn đứng diễn trước con gà roe song vó; có khi leo tuổi lên núi cao, đứng trước vách đá mà đọc lớn những câu đã thuộc lòng; hoặc một mình đứng trước tấm gương lớn, lên tay xuống ngón, vừa ra bộ và diễn, có chỗ không vừa ý thì sửa đổi.

Người ta có thuật một chuyện thú

hơn nữa là: đã nhiều lần ông ta đứng diễn trước công chúng mà bị hỏng, chứng cứ rõ rệt, như là lần đầu, ông ta nói lộn quất, không thành câu nữa. Nhưng không chịu ngã lòng, ông ta xây một cái hầm ở dưới đất, thường ngày xuống dưới hầm tập diễn thuyết và luyện cả bộ dạng các điệu. Mỗi lần luyện tập như thế đến 2, 3 tháng không ngưng.

Trước khi luyện tập ông ta cạo nửa bên đầu tóc, để tự ngắm mình không đi ra ngoài, đứng tập cho được chuyện.

Nhờ công luyện tập lâu bền ấy, Diên-mo-tây làm nên một nhà đại diễn giả mà sau được tặng thưởng, học bổng, Ai muốn làm nhà diễn giả, tưởng nên trông cái gương Hợ Địch nói trên.

(Còn nữa)

THI HÀNH CUỘC TRỪNG PHẠT

Londres, 24 Oct. - Ủy viên bằng thông tin Reuters ở Rome cho hay rằng binh như Mussolini yêu cầu Anh và Pháp hoãn việc trừng phạt để giúp cho cuộc thương thuyết ngoại giao được tiến hành. Hai nước Chilli Argentine cũng tán thành điều kiện này.

Londres, 24 Oct. - Ông Lloyd George tại giới nghị viện nói rằng trong khoảng tháng Janvier đến Septembre Pháp có xu hướng chệch về phía Ý. Ông Eden trả lời rằng không hề biết các điều ấy, và nếu quả có thì ở trong thời gian sự nước Pháp cũng không thể rời điều kiện của Quốc liên.

Geneve, 24 Oct. - Ông Vaccocellos đã mời đến ngày 31 oct. nhóm hội đồng mới làm việc và hội đồng các nước có quan hệ Quốc liên.

QUÂN Ý RÚT RA KHỎI LIBYE

Londres, 24 Oct. - Sĩ thần Anh ở La mã được ông Savith cho hay rằng chính phủ Ý đã tuyên bố rút một sư đoàn ra khỏi Libye.

TÌNH HÌNH ETHIOPIE

Rome, 23 Oct. - Theo tin chính phủ, thì tại biên giới, người sự phục hàng của nhà dân ở các vùng như bị chiếm cứ, thì không có gì lạ. Tân binh đi đi để thăm trên vùng sông Taccarzo và ở vùng Ambajadi và Danakil.

Ở các chỗ này đã chiếm Anh, sự tình

ÁI NHÌ LAN XIN GIÚP A

Addis Ababa, 24 Oct - Hoàng đế A đã chấp lời cho một số người Ai ra trận giúp nước A. Chúng dân sung vào đội quân hộ vệ cho nhà vua. Trong khi bắt ý của A, chúng có lẽ lòng khi hoang của Ai nhĩ lang được giúp nước A. Các người A này sẽ là người ngoại quốc đầu tiên bước vào phương pháp quốc liên ở Mahalla. Trong trận Âu châu Đại chiến có nhiều người Ai đã giúp trong quân ngũ Anh, và có nhiều người đã được tặng huân chương.

A BỒ THUỐC ĐỘC VÀO GIẾNG NƯỚC

Addis-ababa, 24 Oct. - Người ta nói rằng quân A dự bị thuốc độc vào các giếng nước. Trong vùng Sorabai và phía Nam có nhiều giếng nước thì các giếng này có thể nhiễm độc, chỉ chờ khi mưa trận phải chảy đi, là họ sẽ xuống giếng.

TẠC ĐẠN CỦA A

Addis-ababa, 25 Oct - A hoàng vừa mới bắt đầu tập dượt quân chế tạo một loại súng mới ra ở Kuthiope. Không ai có thể mỗi ngày làm ra một nghìn loại đạn.

CÁC NƯỚC VỚI PHƯƠNG PHÁP TRỪNG PHẠT

Londres, 26 Oct. - Các sĩ lãnh về sự trừng phạt tài chính sẽ thi hành ngày 29. Đã tuyên bố các sắc lệnh về sự cấm xuất các loại gạo, chất nổ, thuốc súng, các vũ khí và súng. Người ta đoán rằng các món này cũng sẽ bị cấm xuất.

Geneve, 27 Oct. - Bộ ngoại vụ Hà-lang đã chấp ý việc dự vào phương pháp trừng phạt.

Làm thế nào?

Có lẽ chưa cái bệnh "giọng khan nói khộp" của mình và bỏ chỗ khuyết điểm đó, ông ta khi tập diễn, thường ngậm đá nhỏ trong miệng để luyện tập, lại thường ra lại bài diễn đứng diễn trước con gà roe song vó; có khi leo tuổi lên núi cao, đứng trước vách đá mà đọc lớn những câu đã thuộc lòng; hoặc một mình đứng trước tấm gương lớn, lên tay xuống ngón, vừa ra bộ và diễn, có chỗ không vừa ý thì sửa đổi.

Người ta có thuật một chuyện thú hơn nữa là: đã nhiều lần ông ta đứng diễn trước công chúng mà bị hỏng, chứng cứ rõ rệt, như là lần đầu, ông ta nói lộn quất, không thành câu nữa. Nhưng không chịu ngã lòng, ông ta xây một cái hầm ở dưới đất, thường ngày xuống dưới hầm tập diễn thuyết và luyện cả bộ dạng các điệu. Mỗi lần luyện tập như thế đến 2, 3 tháng không ngưng.

Trước khi luyện tập ông ta cạo nửa bên đầu tóc, để tự ngắm mình không đi ra ngoài, đứng tập cho được chuyện.

Nhờ công luyện tập lâu bền ấy, Diên-mo-tây làm nên một nhà đại diễn giả mà sau được tặng thưởng, học bổng, Ai muốn làm nhà diễn giả, tưởng nên trông cái gương Hợ Địch nói trên.

(Còn nữa)

SỮA NESTLÉ HIỆU CON CHIM SỨC KHỎE CỦA TRẺ CON NHIỀU CHẤT BÒ

Bao thầu cho Chính-phủ Pháp Độc quyền bán cho các nhà thương, các nhà hộ sinh các nhà thương binh và các trường học (Lycées) & khắp Đông-Dương

Đau dạ dày, đau phòng tích, đau bụng kinh niên

CHỮA KHÁC NHAU... Đau dạ dày, đau phòng tích, đau bụng kinh niên... Thuốc chữa đau dạ dày, đau phòng tích, đau bụng kinh niên...

Ai mắc bệnh khó khăn? Kinh niên?

... Ai mắc bệnh khó khăn? Kinh niên? ... Thuốc chữa bệnh khó khăn, kinh niên...

TITO LANDI

LUMIÈRE LA PLUS ÉCONOMIQUE DU MONDE

Dépense 1 litre d'essence en 24 heures d'éclairage pour 120 bougies. Réalise 75% d'économie sur les meilleures systèmes d'éclairage.

LAMPE "TITUS"

Đổ vào một lít xăng một chung nước lá, xếp kỹ cho rượu và nước trộn lại đều; rồi để im trong một giờ, rượu và nước hòa lẫn chìm xuống đáy...

Đèn đèn có lu vi trong dầu xăng có nhiều rượu hay bụi cặn, nhờ lấy bông đã ra phơi cho thật khô, chùi đi ngòi (éjecteur) cho sạch, chùi dầu mới vào, đèn sẽ cháy tốt.

Việc trong nước

Việc trong nước (Tiếp theo trang 3) và Đờ an (Nghĩa hành) Yên sanh (Mô đức) mới thành lập năm nay, mà số học trò mỗi trường ước tới 60, 70. Cuối tháng Octobre này, học trò, lời đầu bị không nhận, vì không có chỗ, đành ôm vớ ra về, tỏ vẻ buồn xo.

THUỐC OKASA NGƯỜI GIÀ HOÁ TRẺ

Có nhiều người vì bị bệnh yếu đuối thành ra làm thì bị mệt mỏi, trong lòng thấy sợ hãi, sợ hãi, sợ hãi, sợ hãi...

Tourane: Grande Pharmacie Principale NGUYEN TAO Rue Jules Ferry

VUA THUỐC BỒ Ở VIÊN - ĐÔNG

Đầu Cù-La Vồ - đình; Dân thoa uong trị bá chứng hay hơn hết 0\$10 1 lọ... Chuyen trị những chứng bệnh sau này: 1) GIẢ CÁ: mặt nhợt nhạt, mắt thâm, hay đau vật, nhức mỏi bản thân, hay ăn ngủ không được...

Đùng sữa "LE GOSSE"

Sữa « LE GOSSE » rất bổ cho tất cả mọi người: có nhiều chất kem (Crème) rất tinh khiết. Bao thầu cho Nhà - nước năm 1932-1933

Lycées, Collèges, Maternités, Ecoles, Institut de Puericulture etc... à Saigon. Có bán trong các tiệm tạp hóa ở Đông-Pháp. MIỆU GIẤY XANH: Giá mỗi hộp... 0\$30 Đại lý: ÉTABLISSEMENTS MORIN FRÈRES HUE - TOURANE - QUINON

HU KHÔNG

Các đờ lo nghĩ của mẹ, chỉ, Ái-lich nó khác với đờ lo nghĩ của nàng biết bao. Chỉ có của nàng là người rất nhân từ hiền hậu mà nàng có thể tin nhiệm và tìm sự yên ủi trong khi đau khổ; mà nàng chỉ gặp của nàng trong các bữa ăn mà thôi!

hay 7 ít nữa Bà trước Bội công đã chưa làm cho nàng nhọc nhằn. Từ ba tháng nay từ ngày mà nàng gặp Bội công trên bờ đờng giao tế, Bội công chưa hề làm cho nàng thất vọng, tuy cái cảm tưởng của nàng đối với Bội công chỉ là cảm tưởng đối với một người lạ thôi.

cách để thương và lời lạc mà chàng không tìm thấy ở các người đàn bà khác. Vì vậy mà Bội công ráng sức làm để cho Ái-lich thích mình. Ngồi đầu bàn đờng kia, Mỹ-sơn trông thấy rõ cái nguy ngập của chàng. Ái-lich thường không hay làm bộ dả dối. Nếu hôm nay mà coi nàng có vẻ vẻ là chỉ vì Bội-công, Mỹ-sơn lại nhận thấy cái vẻ đẹp trai của Bội-công là một dấu hiệu lợi cho chàng; nhưng lại tự nhận mình là xấu xa rồi rất lấy làm khổ.

công... Mỹ-sơn càng tức, càng trở tái ngửa ngửa với người đàn bà kia... Cuộc chuyện vẫn dưng y ky kéo dài đến một lúc, thì bà Bà lo vờ ra đến với chúng bà, đặng các quan khách đứng giết. Ái-lich và Mỹ-sơn nhìn nhau như hai người cứu địch: Mỹ-sơn đưa tay chống lấy tay bà Bà vì lo, còn Ái-lich thì chống tay Bội công đi trước mặt Mỹ-sơn một cách nghiêm trọng, làm cho ai tưởng đến cái hồi cấp thanh niên kia có cấp tay nhau đi giữa tiếng đờn giọng hát.

TỤC XĂM HOA Ở NƯỚC ANH

(MỘT CÁI NGHỀ XƯ TA ĐÃ CÓ MÀ KHÔNG THẤY TIẾN HÓA)

Tục xăm thân (vẽ mình), ở nước Tàu ngày xưa cho là tục mọi. Nước ta theo số xưa chép thì đời Hùng-vương có gầy dân vẽ mình dựng vào nước, khỏi hại con Giao-long (?). Đền truyền thuyết ấy không lấy gì làm đích xác. Hiện ở Trung-kỳ ta không còn có cái tục ấy.

Trước kia kỹ giả có vào Nam-kỳ chơi thì thấy người Nam, người Cao-mên và người Tàu, cũng có người xăm mình, hoặc xăm cái hoa, hoặc xăm hình người Trương-Phi, Mạnh-Lương v. v. lại có kẻ xăm câu thơ: 不畏虎生三个口... 有酒有肉多兄弟... những hạng hạ lưu đã xăm mình như thế. Chờ trong đám thượng lưu thì không. Hồi thì họ nói lấy kim đâm mực chắm vào da thì thành sẹo mà trọn đời không phai. Kỹ giả cho lối xăm này chẳng qua một người xăm, kẻ khác thấy hay hay thì bắt chước làm theo, chờ không phải là nghệ thuật gì.

Mới đây xem tờ báo họ thấy thuật chuyện « xăm mình » ở nước Anh, lại là một nghề mỹ thuật mà có nhà trừ danh cả thế giới mới đáng cho là lạ :

Người thợ xăm hoa và chữ có tiếng

Ở Luân-đôn, có một người thợ chuyên nghề « xăm hoa » tên là Bạch-cát-Đức (Chett Bar) danh tiếng khắp cả Âu-châu. Nhà hàng ông ta ở đường phố Bắc-Lan-Bốt-Si, những khách tới cho anh ta xăm hoa và chữ vào da, để làm kỷ niệm, nào dân ông, dân bà, nào già, nào trẻ, từ nhà giàu, gái đẹp, cho đến binh lính, bọn du đảng, không thiếu hạng người nào.

Những hoa và chữ chắm vào da đó, sau khi xăm vào rồi, thì trọn đời không khi nào phai lợt. Nếu như ai muốn đổi hoa dạng khác, chỉ có một cách, dùng phương pháp xăm thêm lên trên nét cũ kia mà

chứa ra thế hoa hay hình mới, song cách chứa này tốn nhiều công phu và thì giờ mà tiền công cũng đắt.

a) Khách hàng xăm lên tinh thần

Thường thường trong trường luyện ái, mấy cậu và cô thanh niên, tới cửa hàng anh ta cậy xăm một cái hình « ái thân » con con, hay là 2 quả tim lên trên lưng hoặc trước bụng, ở bên cạnh lại xăm tên họ người yêu : MÃ-LÊ, Quỳnh-Nương v. v., nhất là các cô thiếu nữ đẹp, càng thích xăm mình để làm vết ngón thương.

Có một cô thiếu nữ, tuổi độ 20, yêu một gã thanh niên tên là Bạch-đặc-Cô tới cửa hàng ông ta, dờ cái lưng « trắng hồng » ra nhờ xăm 4 chữ : « tôi yêu Bạch-Đặc », thế là trên lưng « tuyết trong ngọc mịn » của cô, tên người yêu đã in sâu vào da, trọn đời không phai, so với những lời « thề non hẹn biển », càng chắc chắn lâu dài biết bao !

Nhưng sau độ một tuần lễ, lại thấy có ta chạy lại nhà hàng ông, căn bản với ông rằng Bạch-Đặc làm tức có quá, cô không thương được nữa, một hai nài ông làm thế nào cho mấy chữ xăm tên trên lưng biến mất đi thì dầu giá đắt mấy cô cũng đến công cho !

Ông ta cho là việc khó và khuyên cô : Có lấy năng nả ít lâu thì khỏi phục lại tâm yêu của chàng chớ gì, mà khỏi phiền công tốn tiền về sự chữa lại. Vì làm cho mất chữ đã xăm vào da đó không dễ, mà tốn nhiều công phu mới được.

Không thể nghe lời khuyên, cô sằng sằng một mực yêu cần chữa cho mất mấy chữ kia đi cho cô,

theo ý kiên quyết, như trên lưng cô má có chữ « Bạch-Đặc », không khác gì cái gai đâm vào lòng cô, không sao chịu được.

Ông ta từ chối không được, phải tốn công phu trên 2 tuần lễ, dùng một thứ kim bằng điện, hòa một thứ thuốc nước hóa học, làm cho mấy nét chữ kia phải mất. Thế là ông ta có ơn to với cô thiếu nữ kia, lại được số trả tiền nhiều, không phải nói nữa.

b) Xăm chữa vết xán

Về cách chữa những nét xăm cũ, cho phai mất, Bạch-cát-Đức (người thợ) cho là một việc rất khó như trong nghề mình ; nên gặp cái « case » như cô thiếu nữ nói trên, ông ta thường khuyên người ta nên chữa theo cách dễ dàng hơn là cứ dễ nguyên vết chữ cũ kia, mà thêm hoa dạng vào, đổi ra cái chùm hoa, hoặc thứ quả, thứ cây rau gì, hoặc ngành lá v. v., thì cái tay khéo của ông ta diễm chuyết vào, tự nhiên thành ra cái hình dạng mới một cách tươi đẹp, không ai nhìn ra chút dấu vết cũ xưa. Cách chữa đời này cũng phải tinh tế phiền phức lắm. Song còn dễ dàng hơn cách làm cho mất nét cũ trở thành da trơn trắng lại.

c) Xăm từ đi chúc

Bạch-cát-Đức đối với một nhà kỹ giả ở Luân-đôn tới phỏng vấn, có nói :

« Tôi làm nghề « xăm hoa và chữ » này đã 35 năm, mà đã trải qua mấy chuyện lạ :

Có một người đàn ông, tuổi trên dưới 50, tới yêu cầu xăm toàn bản đi chúc của anh vào trên lưng.

Trước kia tôi có đọc bản tiểu thuyết « Ngọc-tuyết lưu-ngân », trong

có một một cô nữ lang khải từ đi chầu trên lưng vai, tôi cho là chuyện ngộ ngôn, không có thực sự, không ngờ chính tôi lại gặp sự thực đó.

Tôi xăm từ đi chúc đó mất công đến hai giờ rưỡi đồng hồ, vì chữ đã nhiều mà trong từ đi chúc ấy về số tài sản xăm chữ lớn, dự bị cấp cho người này người kia v. v. Anh ta sợ đi xăm vào lưng như vậy, một là cho khỏi thất lạc, hai là để sau anh ta chết rồi, khỏi bị ai thay đổi.

(Ở xứ ta thấy có người làm từ đi chúc, ăn đến bạc trăm, bạc ngàn. Hác thợ xăm từ đi chúc « bất khả dĩ dịch » này ăn tiền rất khá nhiều !)

d) Xăm lên họ và ngày sanh

Ở đảo Tát-ma-là có thói quen hay xăm mình, người đảo ấy hề sanh một đứa con thì xăm ngày sanh và tên họ trên lưng hoặc trên ngực, cho đến chết chữ đó cũng không phai mất. Một điều tiện, là ai muốn biết tên họ và tuổi một người nào, cứ dờ mình ra là thấy rõ. Nực cười có một nhà Ngân-hàng có tiếng trên trường quốc tế, đi sang các xứ Âu-độ dựng quan sát tình hình và chỉ đạo cho người làm việc ở chi bộ ở xứ đó, trên cánh tay ông ta có xăm đủ cả tên họ. Có một viên chức làm việc trong ngân hàng nhánh kia chỉ nghe tên chưa biết mặt ông ta, có ý hoài nghi, ông ta dờ tay áo ra, dờ cánh tay xăm chữ kia rõ ràng, để làm chứng, người kia mới tin là chủ của mình ».

Nghề xăm hoa và chữ với trường luyện-ái và cuộc chiến tranh

« Nghề xăm hoa này, cũng như

nhấn làm động lực cho nghề kỹ thuật thêm là luyện ái với chiến tranh : Những thiếu niên trai gái trong thời kỳ luyện ái nhau, thường cần xăm tên họ người yêu trên mình, hoặc xăm những đồ họa của người yêu tặng mình để làm kỷ niệm. Sau cuộc ái chiến kết liễu rồi, bọn quân nhân bị thương có vết trên mặt, hoặc thân thể, nhiều người tới cửa hàng ông ta chữa vết sẹo kỹ hoặc cho mất vết kia đi, hoặc cho để coi, hoặc nhân cái vết ấy mà xăm hoa dạng vào cho người ngoài không biết. Vì thế nên trong trường luyện ái với cuộc chiến tranh, nghề xăm hoa ông ta phát đạt đến lên.

Nghề bỏ sắc tướng rất tinh xảo của tay thợ

Bạch-cát-Đức về thủ đoạn bỏ sắc tướng lại càng xảo tuyệt :

Có một người thiếu nữ, trên trán có sanh mụn độc, nhà ngoại khoa mổ chữa, sau vết thương lành rồi, còn có cái sẹo; trên trán có một cái vết, cô cho là mất vẻ đẹp, là một sự đáng buồn trong đời cô. Ngày kia có tới nhờ ông ta chữa vết sẹo kỹ. Ông ta thì thủ thuật thần diệu ra, làm mất vết sẹo, trông như da liền trơn. Cô kia cảm ơn vô cùng, ông từ đó càng phát đạt.

Lại là thợ mỹ dung nữa

Bạch-cát-Đức không chỉ là thợ xăm hoa, lại là một nhà mỹ dung, nhất là sửa cho người vợ ông ta, chính là làm bìa quảng cáo cho cái nghề « mỹ dung » của ông.

Trước 20 năm đây, ông ta có thi thủ thuật xăm chữa 2 gò má của bà một lần. Nay tuổi bà đã lớn mà sắc mặt trông như hoa đào, vẻ đẹp thiên nhiên, rõ như con gái dưới vai mười tuổi.

Đầu tiên ông có xăm một đóa hoa đào trên vai bà trông rất đẹp mắt, rồi bà đưa cho một người bạn gái trông thấy. Người bạn gái ấy tức thì tới nhờ ông xăm cho có một đóa hoa đào.

Văn - văn

GON MA DÃ ĐỐI LẠI CÀNG NGUY HẠI HƠN NỮA

Dương-Bàng đời Hán, có bài « Đuôi ma nhện » 逐鬼. Hàn Dũ đời Đường có bài « Đuôi ma chàng » 逐鬼. Nước ta đời Lê, Ngô-thời-Si có bài « Trách quỷ nhện » 逐鬼. Đây là chuyện đời xưa. Còn gần đây thời đời thay đổi, trong làng xóm có những bài « Cờ ma thần cứu ». Mới rồi, mấy báo thì nhân lại có bài « Đuôi ma nhện ».

Nghĩa, cũng, thủ cựu và sùng đạo làm hại cho đời sống của loài người, nên nhường. Ông, xưa đời chúng nó đi là phải. Song còn một thứ ma thay hình biến dạng, phỉnh chằng gạt đời, càng hại hơn mấy thứ ma kể trên mà không ai để ý đến động tìm cách bắt trừ, lại làm kỷ niệm đời người, nguy hiểm biết chừng nào ?

Ấy là con ma dã đối.

Vợ kỹ giả có bài ca :

« Đuôi con ma dã đối »

Bất thành về vật,
Trên đời đời cái thật « được lâu đời ».
Kia hành tinh thiên vạn cổ cứ xoay hồi;
Họ năm tháng, đồng vắng rồi xuân hạ không trái tiết.

Trời gương sáng trắng trên trăng khuyết;
Không thì giờ đêm hết lại ngày ra.
Đời mệnh mạng một cái « thật » bao la,
Sao lại thấy « Hư » há « » con ma dã !
Cờ trống ban ngày đi cả tại,
Gió mưa đêm tối kéo thành đoàn.
Đổi thân, đổi thành, đổi dân đổi quan,
Sây những mối phiền oan cho nhân loại.
Bại như kỹ trưng kim ngọc ngoại,

(敗家其中金玉外)

Ngoại thếp vàng mà trong vẫn đó rách xé
Vô vàn minh chứng điện trở ra lài,
Bội ọc lại mười voi không bắt xé.
Biết bao há hao tiền tiền gạo,
Đào điền vì ngọn « xáo » con ma này.
Kia nào ai chước thánh ngôn thầy ?
Phép môn nhiệm ra tay trừ khử sớm.
Ma dã đối đã đẹp ngay nghề bợm.
Chân lý kia muốn sớm mới trời ra
Nhứt thành khả địch thiên tà.

(一誠可敵千邪)

Người hạn kỹ đi đầu cũng nghe người ta khen mình trẻ lại. Thế là cái nghề « hóa già ra trẻ » của Bạch-cát-Đức nổi tiếng lừng lẫy trong thế giới. (Còn nữa) V. K. M.

BÁ TƯỚNG MÔNG = THẾ = TÔN

(LE COMTE DE MONTE-CRISTO)

PHÁP - QUỐC LỊCH SỬ TIỂU - THUYẾT

Tác - giả : Alexandre Dumas

— 15

Dịch - giả : Nam-Son

— Anh làm rồi, tại sao mình chẳng phải thấy cho rõ chúng quanh tôi được. Anh thiết tha quá, tôi sẽ tránh các lệ thường ở tòa án mà giúp anh thấy một chút, tôi cho anh xem bức thư đã làm cho anh phải đến đứng trước mặt tôi đây. Bức thư ấy đây, anh thử nhìn xem!

Vinh-Pho rút bức thư ở trong túi áo của ông ra đưa cho Đấng-Thế. Đấng-Thế nhìn và đọc. Chẳng nghĩ một hồi rồi nói:

— Thưa quan, tôi không nhắc ra chữ của ai; chữ giả, nhưng viết cũng có hơi thiết; và tay nào viết đây cũng khá lắm. Tôi rất lấy làm băn khoăn - chẳng vừa nói vừa nhìn Vinh-Pho tỏ lòng cảm ơn - mà được gặp một vị quan tòa như quan, và người gan ghét tôi đây quả là một người cứu tôi.

Cái lương anh sáng đi ngang qua mắt người thanh niên khi chàng nói mấy tiếng ấy, làm cho Vinh-Pho thấy rõ cái nghị lực không vừa của chàng.

— Bây giờ anh hãy trả lời tôi, không phải như người bị cáo trả lời với quan tòa, mà như một người bị lạc đường tìm lối trả lời với một người khác có lòng chiếu cố đến nó. Trong bức thư bác danh có đến gì là thật không?

Nói đoạn, Vinh-Pho ném bức thư sắc danh ấy xuống bàn ra cách khinh bỉ.

— Thưa quan, thật hết mà cũng không thật gì hết.

— Sao là vậy? anh hãy nói thét ra nghe thử!

Vinh-Pho nói lớn lên, rồi lại nói thắm trong miệng:

— Nếu Thợ Nhi có ở đây, nàng sẽ bằng lòng lắm, và sẽ không gọi ta là người cắt đầu cắt cổ người ta nữa.

— Tàu vừa lia bến Na-bô-lô thì ông cai tàu La-Thế của chúng tôi đổ bệnh. Chúng tôi không có thầy thuốc trên tàu và ông không muốn ghé vào bờ để gọi thầy thuốc. Ông bắt tôi đem chiếc thuyền nhỏ của ông ra đưa cho Đấng-Thế. Đấng-Thế nhìn và đọc. Chẳng nghĩ một hồi rồi nói:

bệnh ông lần lần nặng. Đến ngày thứ ba, ông biết không được, cho gọi tôi đến mà bảo:

— Anh Đấng-Thế, anh hãy lấy danh dự của anh mà thề với tôi rằng anh sẽ làm theo tôi đến sau này; đừng lợi hại lắm.

— Tôi xin thề với ông.

— Vậy thì, sau khi tôi chết rồi, quyền cai tàu sẽ về tay anh, vì anh là phụ-cai, anh hãy cho tàu ghé vào đảo Eo-bờ, anh xuống Bọt-tô Phe-ra-rô, hỏi thăm Đại Đốc-đốc mà đưa cái thư này; có lẽ rồi ta sẽ giao cho anh một cái thư khác hoặc cậy anh làm một công việc gì khác cũng nên. Việc ấy là việc của tôi, anh làm thế cho tôi, bao nhiêu danh dự sẽ về anh.

— Tôi sẽ làm theo ý ông, nhưng sợ khó đến gần quan Đại Đốc-đốc.

— Điều ấy không phải, anh cầm chiếc nhẵn này cho đưa trước vào cho quan, thì rồi sẽ được đưa vào.

— Nói đoạn, ông đưa cho tôi một chiếc nhẵn.

— Hai giờ sau đó, ông mất, ngày hôm sau ông từ trần.

— Rồi anh làm thế nào?

— Thưa quan, đầu tôi làm thì cũng như đầu bất kỳ người nào ở ngoài làm, nếu đứng vào địa vị tôi. Lời trời của người sắp chết ai cũng phải trọng; mà với bọn thầy-thứ chúng tôi, lời trời của một người bề trên cũng như một cái lệnh phải làm theo mà không dám bỏ qua. Nên thế rồi tôi cho tàu đi về đảo Eo-bờ, ngày hôm sau thì đến nơi; tôi bắt hết thầy-thứ ở dưới tàu, một mình tôi lên đất như tôi đã đoán trước, người ta không cho tôi vào gần quan Đại Đốc-đốc; nhưng tôi

cho đưa chiếc nhẵn vào, rồi thì cửa nào cửa nấy đều mở rộng ra cho tôi đi qua. Quan Đại Đốc-đốc tiếp tôi, hỏi thăm cái chết của ông La-Thế, và, tưởng như ông này có dặn trước thì phải, ngài lại đưa cho tôi một cái thư bảo phải tự tay đem đến cho một người ở Ba-lê. Tôi cũng bừa đem đi, vì cũng là cái ý muốn sau cùng của ông cai tàu quá cố của tôi. Khi về đến Mặt-xây đây, tôi lên đất, sắp đặt các việc về chiếc tàu, rồi tôi chạy đến tìm vị hôn-thê của tôi. Thế rồi như tôi đã thưa với quan, tôi đến dự bữa tiệc đám hỏi của tôi, tôi định một giờ sau thì làm lễ cưới, để ngày mai thì đi Ba-lê, nhưng vì cái thư rơi mà có lẽ quan cũng khinh bỉ như tôi, tôi bị bắt.

— Phải, phải, những điều ấy có lẽ thiết, và, nếu anh có tội cũng chỉ là tội sơ ý. Anh hãy đưa bức thư người ta trao cho anh ở đảo Eo-bờ cho tôi, hãy hứa với tôi rằng nếu sau có đổi hỏi gì thì anh đến ngay, rồi anh đi tìm các bạn của anh đi.

Đấng-Thế nói ra bộ vui vẻ lắm:

— Thế là tôi được tự do, thưa quan?

— Ồ, nhưng phải đưa bức thư kia đây.

— Thư ấy có lẽ ở trên bàn quan đó, người ta để thu một lần với các giấy mà khác của tôi; và trong bó giấy, tôi có thể nhận biết được một đôi tờ.

Vinh-Pho thấy Đấng-Thế đã cầm tất tay và nón, nên nói chặn ngay:

— Khoooo, khoooo, đợi một tý đi; thư ấy gọi cho ai?

— Cho ông Noa-Thế ở đường Côt-hê-rông, Ba-lê.

Đấng-Thế nói chưa dứt câu, Vinh-

Pho đã giật mình, ông vừa mới nhóm dậy lấy bó giấy, thì lại ngã trở xuống ghế bành. Ông dò lia lựa tập giấy để tìm cái thư ác nghiệt kia. Tìm được, ông cảm ngộ sững, cách sợ hãi lắm.

— Ông Noa-Thế, đường Côt-hê-rông, số 13.

Miệng ông đọc thầm thì mà mặt ông xanh như tàu lá.

Đấng-Thế có ý lấy làm lạ:

— Phải, và thưa quan, quan có biết ông ấy không?

— Vinh-Pho trả lời lộn lẽ:

— Không, một người tôi tờ trung thành của nhà vua, không bao giờ biết những kẻ âm mưu ấy.

Đấng-Thế tưởng sẽ được tự-do, nay nghe hai chữ "âm mưu", chàng bắt đầu kinh hoảng lại, kinh hoảng hơn trước nữa.

Chàng hỏi:

— Vậy thì việc này là một việc âm mưu sao? Thưa quan, thế nào mặc dầu, tôi để thưa với quan, tôi không biết bức thư tôi cầm đi đó nói những gì.

— Nhưng anh biết tên người sẽ nhận thư ấy chứ?

— Dạ, tôi phải biết mới đưa lại được.

— Và anh không đưa thư này cho ai biết cả chứ?

Vinh-Pho vừa hỏi, vừa đọc; và càng đọc lần tới, càng biến sắc mặt.

— Dạ, Tôi không đưa ai xem hết.

— Có ai biết anh lãnh một phong thư đảo Eo-bờ để giao lại cho ông Noa-Thế không?

— Không ai biết cả, chỉ trừ người đưa cái thư ấy cho tôi.

Vinh-Pho nói thắm thì trong miệng:

— Cũng là có người biết, cũng là có người biết.

Vinh-Pho đọc đến đoạn cuối cùng bức thư, thì tưởng mặt mình thiết là ú sụp, môi trắng toát, tay run rẩy. Mắt giữa đất, Đấng-Thế thấy, thế cũng lấy làm đau đớn.

— Vinh-Pho đọc xong bức thư, hai tay ôm lấy đầu và ngồi im một hồi.

Đấng-Thế se se hỏi:

— Thưa quan, việc gì vậy?

Vinh-Pho không trả lời. Sau một hồi lâu, ông ngẩng đầu lên, mặt cũng vẫn còn xanh, đọc lại bức thư ấy một lần nữa, rồi hỏi:

— Anh nói anh không biết trong thư này nói những gì phải không?

— Tôi xin lấy danh dự mà thề như thế, nhưng như quan có điều gì khó chịu thì phải, quan nhọc lắm thì phải? Tôi xin bầm chuông hoặc kêu người vào.

Vinh-Pho đứng giậy lộn lẽ mà trả lời:

— Chớ, chớ, đừng nói gì hết: ở đây chỉ tôi có quyền ra lệnh thôi.

Đấng-Thế có ý không bằng lòng, tôi gọi người vào chỉ để giúp quan mà thôi.

— Tôi không cần gì cả, chỉ chóng mặt xoàng thế thôi, anh cứ lo cho anh, chớ đừng lo cho tôi, hãy trả lời đây....

Đấng-Thế đứng chực nghe câu hỏi; nhưng Vinh-Pho ngã trở lại trên ghế dựa, đưa tay lên, mở hai mắt dài trên trán, rồi đọc lại bức thư kia lần thứ ba. Ông tự nói:

— Ồ! nếu nó biết trong thư này nói những gì, và biết Noa-Thế là cha Vinh-Pho này, thì còn gì là ta nữa, còn gì nữa!

Thỉnh thoảng ông nhìn Đấng-Thế như để dò lặn trong tim đen chàng thử có thật như miệng nói ra không.

Thỉnh thoảng ông la lớn lên:

— Thôi không phải nghĩ ngờ gì nữa!

Đấng-Thế nói:

— Nếu quan còn nghi tôi đến gì, xin hỏi để tôi trả lời cho rõ.

Vinh-Pho gắng gượng nói cho ra vẻ tự nhiên:

— Theo những lời anh khai đó, thì việc này quan hệ lắm, tôi không đủ quyền xử, không đủ quyền thả anh ra ngay, như đã tưởng lúc ban đầu, tôi cần phải hỏi ý-kiến quan Thẩm-vấn đã. Anh đã thấy tôi đối với anh ra thế nào rồi, thì....

Đấng-Thế trả lời:

Tôi xin cảm ơn quan đã đối với tôi ra thái độ một người bạn chứ không phải một quan tòa.

— Tôi phải giữ anh lại ở lao tù ít ngày, ít ngày thôi; trong mấy hôm người ta cáo anh, quan hệ như là bức thư này, nhưng anh hãy xem đây....

Vinh-Pho bước lại gần lò lửa, bỏ bức thư vào lửa, đứng chờ cho nó thành tro mới xây lại nói tiếp với Đấng-Thế:

— Anh thấy chưa, tôi đã làm tiêu mất bức thư ấy.

— Thưa quan, quan công bình quá, quan tử tế quá.

— Nhưng anh hãy nghe tôi đây, bây giờ anh có thể hoàn toàn tin cậy ở nơi tôi, phải không?

— Dạ, xin quan cứ dạy, tôi sẽ làm theo.

Vinh-Pho vừa bước lại gần Đấng-Thế vừa nói:

— Không, không, không có lệnh lạc gì hết, tôi chỉ khuyên anh mà thôi.

— Xin quan bảo cho, tôi sẽ tuân theo như là lệnh.

(Còn nữa)